

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1937 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anordnande under år 1937 av en allmän jordbruksräkning.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 26 februari 1937 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 147, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att en allmän jordbruksräkning må, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt förslag, anordnas under år 1937 i anslutning till den allmänna fastighetstaxering, som skall äga rum år 1938.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Allmänna jordbruksräkningar ha anordnats i samband med allmänna fastighetstaxeringarna åren 1928 och 1933. Förordningar om jordbruksräkning utfärdades den 27 juni 1927 (nr 313) och den 30 juni 1932 (nr 386).

Samtliga för jordbruksräkningen år 1932 erforderliga uppgifter insamlades å fastighetsdeklarationerna, vilka först utnyttjades för taxeringsarbetet och därefter, i länen senast den 15 juli 1933 och i Stockholm senast den 15 november samma år, överlämnades till statistiska centralbyrån för den statistiska bearbetningen.

Då man icke ansåg sig kunna påräkna, att taxeringsmyndigheterna skulle vara i tillfälle att vidtaga särskilda åtgärder för infordrande av sådana fastighetsdeklarationer, som icke voro erforderliga för själva taxeringsarbetet, eller granska och komplettera de avgivna deklarationerna i avseende på de speciellt för jordbruksräkningen avsedda uppgifterna, utsågos särskilda organ, som kunde utföra det direkt för jordbruksräkningen erforderliga arbetet. På landsbygden påvilade detta arbete i första hand hushållningssällskapen, åt vilka det överlämnades att själva bestämma det lämpligaste sättet för arbetets utförande. I regel anlidade sällskapen därvid sina sockenavdelningar, men där sällskapens lokala organisation icke var tillräckligt fast, anförtroddes stundom arbetet åt andra, sällskapen underlydande organ, särskilt vandringsträttarna, varjämte i några fall av sällskapen överenskommelse träffades med beredningsnämnderna att ombesörja även det för jordbruksräkningen erforderliga arbetet. Som lokala organ för jordbruksräkningen i städerna

fungerade vederbörande magistrat eller stadsstyrelse och i Stockholm överståthållarämbetet.

Som bidrag till hushållningssällskapen för det arbete, som jordbruksräkningen medförde för sällskapen och deras organ, anvisades på riksstaten för budgetåret 1933/1934 ett extra anslag av 38,000 kronor, vilket belopp, efter räkningens avslutande, av Kungl. Maj:t fördelades mellan sällskapen enligt av statistiska centralbyrån och lantbruksstyrelsen upprättat förslag.

Under senare hälften av juli månad 1933 påbörjades inom statistiska centralbyrån bearbetningen av uppgiftsmaterialet med en personal, som efter hand ökades till ett antal av 55 personer. Materialet infordrades av centralbyrån successivt från de olika länen och återställdes till länsstyrelserna, i den mån detsamma icke längre var för räkningen erforderligt. Den slutliga redogörelsen för räkningen framlades inför Kungl. Maj:t den 13 januari 1936.

Utom förutnämnda anslag, vilket skulle utgå såsom ersättning till hushållningssällskapen för deras arbete med jordbruksräkningen, anvisades på riksstaten för budgetåret 1933/1934 ett extra reservationsanslag å 100,000 kronor till avlöningar åt personal vid jordbruksräkningen.

Allmänna jordbruksräkningar äro avsedda att hållas i samband med de vart femte år återkommande fastighetstaxeringarna. Enligt bestämmelserna i gällande taxeringsförordning (nr 379/1928) skall ny allmän fastighetstaxering äga rum år 1938, varvid de för taxeringsarbetet erforderliga fastighetsdeklarationerna skola avlämnas senast den 15 september i år.

Statistiska centralbyrån och lantbruksstyrelsen ha i gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 februari 1937 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande, att en allmän jordbruksräkning, i huvudsaklig överensstämmelse med av ämbetsverken anförda riktlinjer, måtte under år 1937 anordnas i anslutning till den allmänna fastighetstaxering, som skall äga rum år 1938.

Beträffande kostnaderna för den stundande jordbruksräkningen ha ämbetsverken ifrågasatt dels en höjning av ersättningen till hushållningssällskapen med 12,000 kronor, dels även en höjning av kostnaderna för bearbetningen av materialet inom centralbyrån med omkring 12,000 kronor i och för åstadkommande av en statistik rörande skogsmarkens fördelning på olika brukarekategorier. Om hänsyn toges till nyssnämnda förhållanden och under förutsättning av maskinell bearbetning, kunde de totala kostnaderna för den förestående jordbruksräkningen preliminärt beräknas på följande sätt:

Löner	kronor	100,000
Provisoriskt dyrortstillägg	»	9,000
Hyra för lokal	»	10,000
Tryckningskostnader	»	12,000
Övriga omkostnader ¹	»	27,000
Ersättning till hushållningssällskapen	»	50,000
	Summa kronor	208,000.

¹ Här i ingår hyra för räknemaskiner och anskaffande av räknekort med 18,000 kronor.

Härtill komme kostnaderna för dyrtidstillägg (10,000 kronor), vilka liksom vid närmast föregående räkning torde böra bestridas av vederbörande anslag under sjunde huvudtiteln. Då några medel icke komme att behöva utbetalas förrän efter den 1 juli 1938, krävdes icke för ändamålet något anslag för budgetåret 1937/1938, utan förbehölle sig statistiska centralbyrån att framdeles få inkomma med närmare framställning härom i samband med frågan om ämbetsverkets övriga riksdagspetita för budgetåret 1938/1939.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Då ny allmän fastighetstaxering skall äga rum år 1938 torde i enlighet med vad tidigare förutsatts ställning nu böra tagas till frågan om planläggningen av en allmän jordbruksräkning innevarande år. Det förslag, som i angivna avseende framlagts av statistiska centralbyrån och lantbruksstyrelsen, överensstämmer till huvudsakliga delar med grunderna för 1932 års räkning. Ämbetsverken föreslå endast smärre ändringar, såsom i fråga om vissa lokala kontroll- och granskningsuppgifter samt deklarationsformulärens innehåll.

Någon anledning synes mig icke föreligga att frångå den av riksdagen förut godtagna planen, att allmänna jordbruksräkningar skola återupprepas vart femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna, och jag har intet att erinra mot ämbetsverkens förslag om en sådan räkning innevarande år.

Vad angår de uppgifter, som skola infordras för jordbruksräkningen, torde slutlig ståndpunkt härtill böra tagas först i samband med fastställandet av formulären för den allmänna fastighetsdeklarationen.

Kostnaderna för jordbruksräkningen hava — fränsett dyrtidstillägg — uppskattats till 208,000 kronor. Ökningen av kostnaderna i jämförelse med 1932 års räkning beror huvudsakligen därpå, att ersättningen till hushållningssällskapen i beräkningen höjts med 12,000 kronor samt att ett lika stort belopp upptagits för bearbetningen av materialet inom centralbyrån i och för åstadkommande av en statistik rörande skogsmarkens fördelning på olika brukarekategorier. Då emellertid utanordning av medelsbeloppet icke kommer att äga rum förrän under budgetåret 1938/1939, erfordras icke någon anslagsanvisning för ändamålet å riksstaten för nästkommande budgetår. Nu torde allenast böra inhämtas riksdagens medgivande till anordnande under hösten 1937 av en ny allmän jordbruksräkning.»

Utskottet vill i likhet med departementschefen tillstyrka, att allmän jordbruksräkning i anslutning till den allmänna fastighetstaxering, som skall äga rum år 1938, anordnas under innevarande år. Mot de uppskattade kostnaderna å 208,000 kronor, vari ingår ett belopp av 50,000 kronor såsom ersättning till hushållningssällskapen, har utskottet ingen erinran att göra. Då såsom departementschefen framhållit utanordning av medelsbeloppet icke kommer att äga rum förrän under budgetåret 1938/1939, påkallas för närvarande allenast medgivande från riksdagens sida till jordbruksräkningens anordnande under år 1937.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 april 1937.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Granath, Alfred Andersson, von Stockenström, Jacob Hansson, Mannerskantz* och *Hakon Sylvan* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Olsson* i Rödningsberg, *Gustafson* i Vimmerby, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Gustafson* i Kasenberg och *Karlsson* i Munkedal.
